

Eeva Sutela

HARKITTU KOKONAISUUS

Näkökulmia onnistuneen kuvitusportfolion kokoamiseen

HARKITTU KOKONAISUUS

Näkökulmia onnistuneen kuvitusportfolion kokoamiseen

Eeva Sutela
Opinnäytetyö
Kevät 2012
Viestinnän koulutusohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelma, kuvallinen viestintä

Tekijä(t): Eeva Sutela
Opinnäytetyön nimi: Harkittu kokonaisuus
Työn ohjaaja(t): Heikki Timonen
Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2012
Sivumäärä: 30

Portfolio on merkittävässä roolissa kuvittajan työssä. Se on kuvittajan tärkein markkinointityökalu, sisältäen tekijänsä parhaimmat työnäytteet. Hyvä kuvitusportfolio pitää sisällään paljon muutakin, nimittäin vaiheikkaan valmistusprosessin.

Tutkielmani tavoitteena oli perehtyä painetun kuvitusportfolion valmistukseen ja pohtia, minkälaiset ratkaisut johtavat onnistuneeseen lopputulokseen. Tarkoitukseni oli löytää keräämästäni aineistosta käytännön ohjeita portfolion kokoamiseen ja toisaalta miettiä myös, minkälainen logiikka tai ajattelumalli johdattelee ohjeiden mukaisiin ratkaisuihin.

Kuvitustöiden markkinat ovat laajat. Tämän vuoksi koin tärkeäksi taustoittaa tutkimustani käymällä aluksi lyhyesti läpi kuvitustöiden markkinakentän tärkeimmät sektorit. Kuvittajan taitojen vaatimustaso vaihtelee eri sektoreilla, joten sopivan kuvitusalan haaran löytäminen on käytännössä ensimmäinen vaihe, joka määrää, mihin suuntaan portfolio kehittyy.

Käytin tutkielmani tietoperustana erilaisia kirjallisia portfolio-oppaita sekä aiheeseen liittyviä internetartikkeleita. Pyrin etsimään keräämästäni aineistosta yhteneväisiä huomioita ja edelleen muodostamaan niistä listan perussäännöistä, joita tulisi ottaa huomioon painettua kuvitusportfoliota suunniteltaessa. Huomiot käsittelevät kuvitusportfolion fyysisiä ja sisällöllisiä ominaisuuksia.

Lisäksi halusin testata keräämäni tietoa käytännössä analysoimalla opinnäytetyön produktiosuutena tekemääni kuvitusportfoliota. Analyysin tarkoituksena oli verrata tutkielmassa läpi käytyjä ominaisuuksia omaan portfoliooni sekä pohtia ja löytää perusteita ratkaisuille, jotka poikkesivat näistä huomioista.

Tutkielmani päätuloksena voi todeta, että portfolion muotoon ja rakenteeseen vaikuttaa ennen kaikkea sen kohderyhmä. Käyttömukavuus ja kohderyhmän vaatimukset ohjaavat niin fyysisistä rakennetta kuin sisältöäkin koskevia valintoja. Onnistunut kuvitusportfolio on harkittu kokonaisuus, ja siitä jää positiivinen mielikuva. Pelkän työnäytteiden arkistoinnin sijasta se viestii, että myös katsoja on huomioitu sen tekemisessä.

Asiasanat: *portfoliot, kuvitus, kuvittajat, painotuotteet*

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Communication, Option of Visual communication

Author(s): Eeva Sutela
Title of thesis: A Considered Ensemble
Supervisor(s): Heikki Timonen
Term and year when the thesis was submitted: Spring 2012
Number of pages: 30

A portfolio is in a significant role in illustrator's work. It is the illustrator's most important marketing tool, containing the best pieces of the creator's work. A good illustration portfolio consists of far more than that. In fact, a successful portfolio is a result of an eventful manufacturing process.

The aim of my thesis was to familiarize myself with the making process of an illustration portfolio, and consider what kind of solutions lead to a successful result. The goal was to find some practical instructions for portfolio assembling from the data I collected. Secondly, I also wanted to ponder the logic or mindset, which guides one to make the decisions by following these instructions.

The marketing field of the illustration business is wide. Therefore I found it important to preface my study with a short summary of the most significant sectors in the illustration business. The skill requirements vary on different sectors, so finding the appropriate branch of illustration is basically the first stage that determines in which direction the portfolio develops.

I used various portfolio guidebooks and Internet articles connected to the subject as a base for my study. My aim was to find consistent aspects from the data and form a list of basic rules, which should be taken into consideration when designing a printed illustration portfolio.

Furthermore, I wanted to test the information I collected in practise by analysing an illustration portfolio I made as a production part of my thesis. The purpose of the analysis was to compare the qualities mentioned in the study to my personal portfolio. In addition, I wanted to find grounds also to those solutions, which deviated from these observations.

The main finding of my study is that the target group is a factor that has the biggest influence on the form and structure of the portfolio. The convenience of usage and the requirements of the target group direct the portfolio's physical structure as well as the contentual choices. A successful illustration portfolio is a deliberate ensemble, and it leaves a positive impression. Instead of the mere filing of the pieces it also implies that the viewer has been acknowledged in the making process.

Keywords: *portfolios, illustration, illustrators, printed matter*

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	6
2 TAUSTATIETOA	8
2.1 Kuvitus ammattina.....	8
2.1.1 Mitä kuvitus on?.....	8
2.1.2 Kuvittajan ammatti.....	8
2.2 Portfolio käsitteenä.....	9
3 KUVITUSTÖIDEN MARKKINOINTI.....	10
4 HYVÄN KUVITUSPORTFOLION OMINAISUUDET	16
4.1 Portfolion fyysiset ominaisuudet.....	16
4.2 Työnäytteet.....	18
5 OMAN KUVITUSPORTFOLION ANALYYSI	20
5.1 Synopsis.....	20
5.2 Markkinakentän kohdesektori.....	21
5.3 Fyysiset ominaisuudet.....	21
5.4 Sisältö.....	22
5.5 Pohdinta	25
6 LOPUKSI.....	27
LÄHTEET	29

1 JOHDANTO

Aion valmistuttuani perustaa oman kuvallisen viestinnän alan toiminimen, joka tarjoaa graafisen suunnittelun palveluja sekä kuvituspalveluja. Tein opinnäytetyön produktio-osuutena tulevalle yritykselleni alustavan fyysisen (painetun) kuvitusportfolion ja haluan tutkielmassani syventää käsitystäni portfolion merkityksestä kuvitustöiden markkinointityökaluna.

Tutkielmani tavoitteena on perehtyä painetun kuvitusportfolion valmistukseen ja pohtia, minkälaiset ratkaisut johtavat onnistuneeseen lopputulokseen. Tarkoitukseni on löytää keräämästäni aineistosta käytännön ohjeita portfolion kokoamiseen ja toisaalta miettiä myös, minkälainen logiikka tai ajattelumalli johdattelee ohjeiden mukaisiin ratkaisuihin.

Lisäksi haluan testata keräämäni tietoa käytännössä analysoimalla produktio-osuutena tekemääni kuvitusportfoliota. Analyysin tarkoituksena on verrata tutkielmassa läpi käytyjä ominaisuuksia omaan portfoliooni sekä pohtia ja löytää perusteita ratkaisuille, jotka poikkeavat näistä huomioista.

Itse kuvitusportfolioista ei juurikaan löydy suomenkielistä teoriatietoa, mutta englanninkielisiä aihetta käsitteleviä teoksia ja artikkeleita sen sijaan on saatavilla jonkin verran. Pyrin listaamaan keräämäni tietoperustan pohjalta muutamia perussääntöjä, joita on hyvä ottaa huomioon kuvitusportfolion kokoamisessa.

Kerätyt huomiot käsittelevät portfolion fyysisiä ominaisuuksia ja sisältöä. Tyyllisiin ja sisällöllisiin ominaisuuksiin vaikuttaa myös se, mille kuvittamisen markkina-alueelle portfoliolla tähdätään. Siksi käyn läpi myös kuvitustöiden markkinakentän eri alueita ja niiden vaatimuksia.

Aihe on itselleni erittäin hyödyllinen ja ajankohtainen, sillä haluan arvioida, onko opinnäytetyön produktio-osuutena tekemässäni kuvitusportfoliossa vielä pa-

rantamiseen varaa. Uskon, että tutkimuksesta on hyötyä myös muille kuvitustöistä unelmoiville, jotka mietiskelevät portfolionsa toimivuutta. Lisäksi koen tärkeäksi tavoitteeksi sen, että tutkielmani myötä aiheesta on tietoa myös suomeksi.

2 TAUSTATIETOA

2.1 Kuvitus ammattina

2.1.1 Mitä kuvitus on?

Kuvituskuva auttaa tulkitsemaan monimutkaisia tai vaikeasti valokuvattavia kohteita. Se voi olla havainnollistava ja elävöittävä kuva tarinan tai informaation yhteydessä tai kertova kuva ilman tekstiä. Kuvituskuva voi toimia myös konkreettisenä apuna havainnekuvan muodossa esimerkiksi teknisen laitteen ominaisuuksia selvennettäessä. (www.Graafinen.com 2012, hakupäivä 6.3.2012.)

Kuvituskuvassa graafinen suunnittelu ja taide yhdistyvät. Tyyli on vapaa. Siksi sillä onkin esimerkiksi valokuvaan verrattuna helpompi esittää haluttu viesti tai sanoma persoonallisella tavalla. Kuvituskuvalla voi tuoda esiin aineettomia asioita ja luoda tunnelmia, joita ei voi valokuvata. (www.Graafinen.com 2012, hakupäivä 6.3.2012.)

2.1.2 Kuvittajan ammatti

Kuvittajan ammattiin ei ole muodollisia pätevyysvaatimuksia. Kuitenkin nykyisin suurin osa ammattimaisista kuvittajista on hankkinut esimerkiksi graafisen suunnittelun korkeakoulututkinnon joko ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa. (www.Graafinen.com 2012, hakupäivä 6.3.2012.)

Täyspäiväisiä kuvittajan virkoja ei juurikaan ole tarjolla, koska kuvitustöitä tarvitsevat yritykset eivät joko pysty tai ole halukkaita palkkaamaan vakituisia kuvittajia palvelukseensa. Tämän vuoksi useimmat kuvittajat toimivat freelancereina tai perustavat oman yrityksen. (Taylor 2010, 17; www.Graafinen.com 2012, hakupäivä 6.3.2012.)

2.2 Portfolio käsitteenä

Portfolio on fyysinen tai virtuaalinen työnäytekansio. Sen käyttö on alun alkuaan lähtöisin taiteen, arkkitehtuurin ja liike-elämän piiristä. Tällöin esimerkiksi taiteilijat ovat pyrkineet osoittamaan osaamistaan kokoamalla parhaat työnsä kansioon. (Niikko 2000, 17.) Portfolio on henkilökohtainen esittely, josta tekijän osaaminen ja persoonallisuus välittyvät lukijalle (Taylor 2010, 9). Sen tarkoituksena on osoittaa kokoajansa henkilökohtainen osaaminen, saavutukset ja asiantuntevuus. (Peda.net 2012, hakupäivä 6.3.2012.)

Kuvitusportfolio on tyypiltään näyteportfolio. Näyteportfolion sisältöjä määrittää pitkälti ulkopuolinen. Toisaalta tekijälle jää tehtäväksi valita sisällöt, joiden hän katsoo parhaiten edustavan asetettuja vaatimuksia. (Niikko 2000, 52–53.) Hyvä portfolio esittää tekijän työt parhaimmillaan ja osoittaa, että myös mahdollisen työnantajan vaatimukset on otettu huomioon sitä laadittaessa (Taylor 2010, 101).

3 KUVITUSTÖIDEN MARKKINOINTI

Markkinakenttä

Omien kuvitustöiden markkinointia suunnitellessa on tärkeää tutustua toimialan markkinakentän eri osa-alueisiin. Markkinakentän pääsektorien tunteminen auttaa jo portfolion suunnitteluvaiheessa, sillä kuvitustöiden eri käyttöalueilla on omat vaatimuksensa esimerkiksi suunnittelu- ja kuvitustaitojen suhteen. Järkevintä on siis valita itselle sopivin markkinakentän osa-alue ja tähdätä siihen, että oman kuvitusportfolion työnäytteet vastaavat valitun alueen vaatimuksia. (Taylor 2010, 23.)

Markkinakentän pääsektorit

Seuraavassa listauksessa tarkastelen kuvitustöiden markkinakentän pääsektoreita ja niiden erityispiirteitä:

Editorial

Editorial käsittää kaiken päivittäisistä sanomalehdistä viikkolehtiin, sanomalehtien liitteisiin sekä kuukausittain tai harvemmin ilmestyviin julkaisuihin. Lisäksi editorialin piiriin kuuluvat ammattijulkaisut, ilmaisjakelumateriaali ja asiakaslehdet. (Taylor 2010, 38.)

Lehtien kansissa, artikkeleissa ja jutuissa käytetään paljon erilaisia kuvituskuvia (www.Graafinen.com 2012, hakupäivä 6.3.2012). Editorial-sektori tarjoaa aloittelevalle kuvittajalle usein ensimmäisen mahdollisuuden saada töitään julkaisuksi. Suunnittelu- ja kuvitustyyli vaihtelevat julkaisun lukijakunnan mukaan, joten on tärkeää päättää, minkä tyyppiset lehdet sopivat parhaiten omien kuvitustöiden mahdollisiksi asiakkaiksi (Taylor 2010, 43,73). Esimerkiksi muotilehden kuvituskuvat käsittelevät usein muotiin liittyviä asioita (katso kuva 1).

Kuva 1. Muotilehtikuvitusta

Kirjat

Kirjankustannusala kattaa kirjat kaikille ikäryhmille kovakantisista pehmeäkantiisiin ja fiktiosta faktaan. Kuvittajan näkökulmasta alan voi jakaa neljään eri alueeseen: lastenkirjoihin, oppikirjoihin sekä aikuisten kauno- ja tietokirjallisuuteen. Lisäksi sarjakuvat ja kuvitetut romaanit lukeutuvat tähän sektoriin, tosin hieman erilaisin edellytyksin. (Taylor 2010, 47–53,57.)

Lastenkirjat voivat olla mitä tahansa paksusivuisista vauvakirjoista runsasväriisiin kuvakirjoihin tai yksinkertaisia, mustavalkoisia viivapiirroksia siellä täällä sisältäviin isompien lasten kirjoihin. Lastenkirjojen kuvittajan on tärkeää osata tahdittaa kertomuksen kuvat siten, että lapsen mielenkiinto säilyy. Lisäksi kuvittajalla pitää olla käsitystä siitä, minkälaiset kuvitus- ja sommittelutyylit miellyttävät nuorta lukijaa. Lastenkirjojen kuvittajan portfolioista täytyy näkyä, mille

ikäryhmälle kuvat ovat suunnattu. Ja mikä tärkeintä, kuvittajan pitää portfolioilaan osoittaa, että hänellä on taito luoda vaikuttavia ja omintakeisia hahmoja, joihin valittuun ikäryhmään kuuluvan lapsen on helppo samaistua. Taitto- ja kuvankäsittelyohjelmien käyttökokemuksesta on myös hyötyä. (Taylor 2010, 48.)

Oppikirjoja on sekä lapsille että aikuisille. Vaadittavat taidot ovat kutakuinkin samalla tasolla kuin kuvakirjojen kuvittajillakin. Flash-osaamisesta on myös hyötyä, sillä monet oppikirjojen julkaisijat ovat erikoistuneet interaktiiviseen materiaaliin. Oppikirjojen kustannusala voi avata aloittelevalle lastenkirjakuvittajalle mahdollisuuden saada töitä julkaistuksi, sillä kilpailu tällä sektorilla ei ole niin kovaa kuin lastenkirjamarkkinoilla. Lisäksi vanhemmalle lukijakunnalle suunnatut oppikirjat tarjoavat kuvituksen suhteen mahdollisuuksia myös muille kuin lastenkirjoihin sopiville kuvitustyyleille. (Taylor 2010, 48.)

Aikuisten kaunokirjallisuuden sektorilla kuvittajan työ rajoittuu lähinnä kirjojen kansien suunnitteluun. Kirjan kansien suunnittelussa tarvitaan taitto-, vektori- ja kuvankäsittelyohjelmien käyttökokemusta sekä vahvaa typografian tuntemusta. Lisäksi kuvittajan on hyvä olla tietoinen, minkälaisia tyylejä eri kaunokirjallisuuden lajityypeissä suositaan. (Taylor 2010, 53.)

Aikuisten tietokirjallisuus tarjoaa mahdollisuuden kuvittajille, jotka ovat erikoistuneet esimerkiksi yksityiskohtaisten kasvitieteellisten aiheiden, karttojen tai portaittaisten step-by-step-kuvitusten tekemiseen. Tällä sektorilla kuvituskuvaa käytetään kuitenkin verrattain vähän; valokuva on etenkin lifestyle-tyyppisessä tietokirjallisuudessa suosituampi ja useimmiten kustannustehokkaampi vaihtoehto. (Taylor 2010, 53.)

Sarjakuvien ja kuvaromaanien kuvittajaksi pääsyssä on tärkeää olla valmis tekemään paljon töitä, sillä julkaisijat ovat yleensä kiinnostuneita tekijöistä, joilla on jo olemassa oleva lukijakunta ja jonkin verran itsenäisesti julkaistua materiaalia (Taylor 2010, 57). Alalle pyrkivän kuvittajan portfolioista täytyy Taylorin haastatteleman sarjakuvataiteilija Steven Prestonin mukaan näkyä tilan, ajan, typografian ja dynamiikan tajua sekä sommittelutaitoa (Taylor 2010, 56). Vaikka

sarjakuva- ja kuvaromaanimarkkinoille pääsy on haastavaa, voi esimerkiksi opiskirjojen kustannusalalla olla tarvetta sarjakuvamaisille töille. Sarjakuva-tyyppisillä kuvituksilla yritetään houkutella nuoria lukijoita innostumaan niin sanotuista tylsistä oppiaiheista (Taylor 2010, 58).

Mainos- ja markkinointimateriaalit

Mainos voi tarkoittaa lehti-ilmoitusta, julistetta, esitettä, tv- tai valkokangasmainosta, internetmainontaa tai postitettavaa mainosmateriaalia. Mainosalalla suositaan kuvittajia, joilla on jo julkaistua materiaalia portfolioissaan. (Taylor 2010, 35.)

Aikataulut ovat yleensä tällä alalla tiukat pitkien tuotantoketjujen vuoksi, joten mainostoimiston on varmistuttava siitä, että kuvittaja pystyy tekemään työnsä kunnolla annetun aikataulun puitteissa. Työtä ei tehdä pelkästään mainostoitomistolle, vaan mainostoimisto vastaa ratkaisuihistaan työn tilanneelle yritykselle. Mainoksen kuvitus voi myös olla tarkasti ennalta määritelty, mikä tarkoittaa sitä, että kuvittajan luovuudelle jää vain vähän tilaa. (Taylor 2010, 35.)

Kuluttajatuotteet

Kuluttajatuotteiden kategoriaan lukeutuvat muun muassa erilaisten tuotteiden ja tuotepakkausten suunnitteluun erikoistuneet yritykset. Tälläkin sektorilla kuvittajalta vaaditaan työkokemusta eli jo julkaistua materiaalia esimerkiksi editorialsektorilta. Työnantajan täytyy olla varma kuvittajan taidoista ja kuvitustyylin sopivuudesta projektiin ennen palkkaamista. (Taylor 2010, 30.)

Lisäksi on tärkeää ymmärtää pakkaussuunnittelun perusteita. Design-toimisto Z-Designin sivustolla todetaan pakkaussuunnittelusta seuraavaa: ”Pakkausten ulkoasuja suunniteltaessa on hyvä tuntea erilaiset pakkausmateriaalit ja -tekniikat, jotta lopputuloksena saadaan pakkauksia, jotka on mahdollista toteuttaa ilman ylimääräisiä kalliita kokeiluja.” (Z-Design 2012, hakupäivä 22.3.2012.)

Web design

Kuvituksen käyttö internetsivujen sommittelussa on lisääntynyt nopeiden yhteysien myötä. Articlesbase.com -sivuston web-suunnittelun suuntauksia käsittelevän artikkelin mukaan web-kuvitus on yksi tämän hetken suurimmista digime-dian trendeistä (Articlesbase.com 2011, hakupäivä 22.3.2012).

Suurin syy kuvituksen käyttöön internetsivuilla on persoonallisen ja helposti muistettavan vaikutelman luominen (Snell 2008, hakupäivä 22.3.2012). Kuvitus toimii tehokkeinona monin eri tavoin. Se voi olla esimerkiksi koko sivun laajuinen teema (katso kuva 2), näyttävästi sivulle integroitu maskotti tai käsin tehty ty-pografinen elementti (McNeil 2011, hakupäivä 22.3.2012).

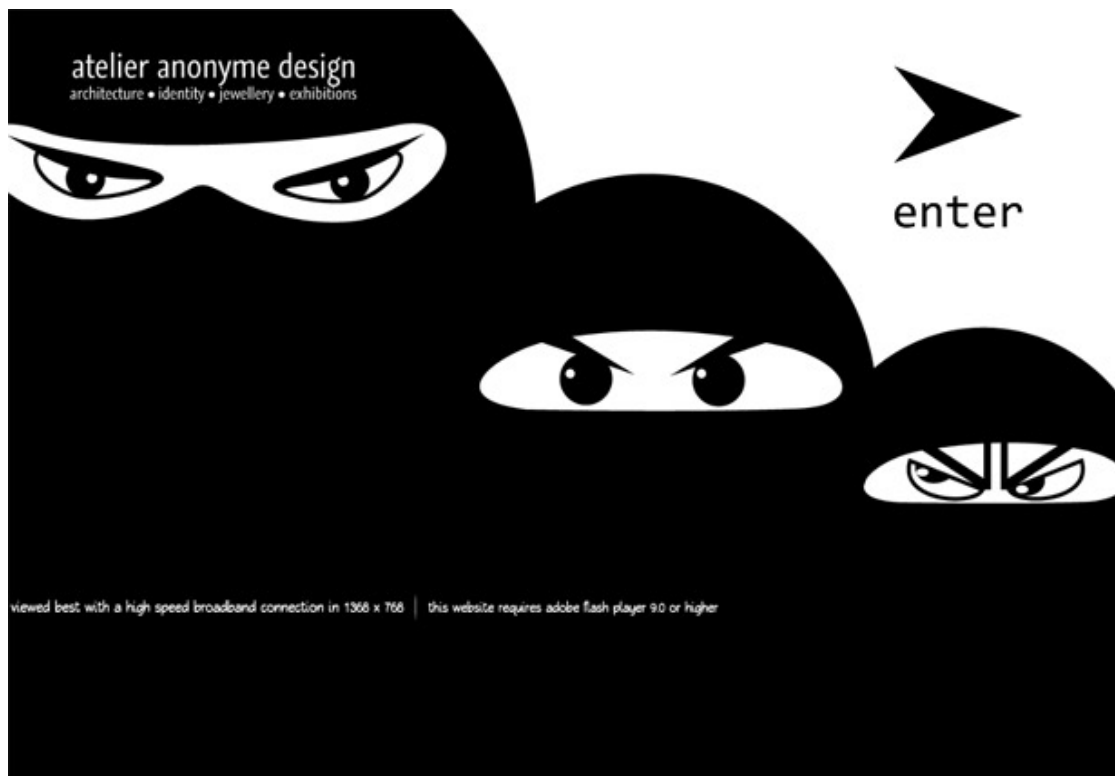
Siitä, miten web-sivujen kuvittajaksi voisi pyrkiä, löytyy vain vähän vinkkejä. Lifetips -sivuston kuvittajille suunnatussa artikkelissa ehdotetaan etsimään kuvituksen käytöstä kiinnostunut yhteistyökumppani web-suunnittelun puolelta (Life-tips 2012, hakupäivä 22.3.2012). Myös oma-aloitteellisuudesta on hyötyä. Maa-laisjärjellä ajatellen esimerkiksi web-suunnittelun perusteiden hallitsemisesta ja omien kotisivujen toteuttamisesta kuvitusta käyttäen on varmasti apua.

Pelit

Peliteollisuudessa on kuvittajan näkökulmasta kaksi eri haaraa: konseptikuvitus, joka tarkoittaa kaksiulotteisen kuvitusmateriaalin valmistamista tuotannon kehitysvaiheessa sekä 3-D-mallinnus ja tekstuurisuunnittelu, jotka puolestaan ovat työvaiheita, missä konseptit muutetaan kolmiulotteiseen, digitaaliseen muotoon. Alan vaatimukseen kuuluu hyvien piirustustaitojen lisäksi Photoshopin sujuva käyttö. Kuvittajan pitää myös osata työskennellä pelisuunnittelussa käytettävien tiedostomuotojen ja resoluutioiden kanssa. (Taylor 2010, 66.)

Taylorin mukaan erikoistuminen pelimaailmassa kannattaa ottaa pitkän aikavä-lin tavoitteeksi. Keskittymistä jonkin tietyn tyylin tai aihealueen yksinomaiseen

kuvittamiseen kannattaa välttää uran alkuvaiheessa, sillä tällä sektorilla monipuolisuutta katsotaan hyvällä. (Taylor 2010, 66.)

Kuva 2. Esimerkki koko internetsivun laajuisesta kuvitusteemasta

4 HYVÄN KUVITUSPORTFOLION OMINAISUUDET

4.1 Portfolion fyysiset ominaisuudet

Tässä luvussa käsittelen painetun kuvitusportfolion muotoseikkoja eli erilaisia fyysisiä tekijöitä, jotka tekevät portfolioista hallitun ja ammattimaisen kokonaisuuden. Hyvä kuvitusportfolio tuo esiin kuvittajan persoonan kuitenkin unohtamatta kohdeyleisön käyttömukavuutta. Tärkeimpänä ohjenuorana kannattaa pitää sitä, että työnäytteet ovat portfolioissa pääosassa ja muut muototarkaisut antavat niille parhaat mahdolliset esittelypuitteet.

Ensimmäinen lähtökohta on päättää, minkä kokoinen portfolio sopii parhaiten omien kuvitustöiden rungoksi. Taylorin mukaan A4 ja A3 ovat alan normikokoja käyttömukavuutensa puolesta. Näiden kokoluokkien portfolioita on helppo selata pienessäkin tilassa. (Taylor 2010, 104.) Myös Keller painottaa teoksessaan *Portfolios: An Essential Primer for Today's Competitive Market* portfolion käyttömukavuuden tärkeyttä: ”Suuri ja kömpelö portfoliokansio luo hankalan ja epäedullisen ensivaikutelman haastattelijan näkökulmasta. Pidä portfolio pienikokoisena, yhtenäisenä ja helposti käsiteltävänä - -.” (Keller 2010, 48.) Näkisin kuitenkin, että portfolion koon ja muodon suhteen voi käyttää luovuutta, kunhan pysytään näiden tiettyjen normimittojen sisällä ja pidetään huoli siitä, että kansiota on helppo selata.

Painetun portfolion täytyy kestää myös kuljetusta paikasta toiseen. Portfolion kansien tulisi olla kestävä ja siistinä pysyvää materiaalia. Materiaalivalintojen suhteen voi käyttää luovuutta, mutta on muistettava, että sisältö on portfolion tärkein osa. (Taylor 2010, 105.) Yleisimpiä portfoliomalleja ovat kansio, johon sivut ovat jollain tavalla kiinnitetyt, tai laatikko, jossa sivut ovat irtonaisina kappaleina. Kiinnitetyillä sivuilla varustettu kansio on kuitenkin laatikkomalliin verrattuna luotettavampi vaihtoehto, sillä se pitää työnäytteet hyvässä järjestyk-

sessä kuljetuksen aikana ja sitä on myös nopea ja helppo selata. (Taylor 2010, 105.)

Portfoliota koottaessa on hyvä pitää mielessä myös se, että mitä todennäköisimmin sitä pitää jossakin vaiheessa päivittää. Tämän vuoksi kannattaa varmistaa, että sivut saa tarpeen tullen irrotettua kansioista. Näin työnäytteitä voi vaihtaa, lisätä ja poistaa ajan myötä.

Työnäytteet kannattaa lisäksi suojata esimerkiksi laminoimalla mahdollisten kosteus- tai muiden vaurioiden varalta, etenkin jos niiden joukossa on paljon originaaleja töitä (Taylor 2010, 105). Muovipinta tosin syö hiukan väriä printistä, joka voi olla joidenkin mielestä häiritsevää. Esimerkiksi Computer Arts -sivuston artikkelissa What Makes the Perfect Portfolio haastateltu kuvittaja-agentti Ben Cox suosittelee välttämään etenkin muovitaskullisia portfolioita, sillä ne estävät ikään kuin suoran yhteyden itse näytteeseen (Computer Arts 2006, hakupäivä 6.3.2012). Jos muovitettujen sivujen käyttö arveluttaa, voi originaaleista ottaa esimerkiksi hyvälaatuiset printtikopiot portfoliota varten (Taylor 2010, 105).

Portfolion sivujen tulee kestää kosketusta. Esimerkiksi paksu kartonki sopii hyvin tarkoitukseen. Raskaiden, levymäisten sivupohjien käyttöä kannattaa välttää, sillä ne lisäävät portfolion painoa turhaan ja vaikeuttavat töiden selaamista. Sivujen värin valinnassa kannattaa taas ottaa huomioon itse työt. Työnäytteiden pitäisi erottua selvästi sivupohjan taustaa vasten. (Taylor 2010, 106.)

Moitteettoman ulkomuodon ja työnäytteiden lisäksi on erittäin tärkeää, että kuvittajan yhteystiedot (nimi, sähköpostiosoite ja puhelinnumero) löytyvät portfoliosta helposti. Yhteystietojen selkeän esillepanon merkitys korostuu etenkin sähköisissä kuvitusportfolioissa (Computer Arts 2009b, hakupäivä 6.3.2012), mutta myös printtipuolella tietojen on oltava vaivatta saatavilla.

Ennen kaikkea portfolion tulee olla siisti. Englantilaisen mainostoimiston luova johtaja Ed Templeton kuvailee onnistunutta kuvitusportfolioita seuraavasti: ”Harkittu, innovatiivinen tai vain yksinkertaisen kaunis portfolio on yhtä merkittävä

myynnin osa kuin sen sisältämät työt ovat.” (Computer Arts 2009a, hakupäivä 6.3.2012.) Myös kuvittaja Heather Castles kirjoittaa blogissaan, että epäsiisti ja kulunut portfolio saa tekijänsä näyttämään huolimattomalta (Castles 2007, hakupäivä 6.3.2012).

Portfolion huoliteltu – tai huolittelematon – vaikutelma viestii siis tekijän persoonasta ja ammattitaidosta. Muista portfolion fyysisistä tekijöistä voi olla montaa eri mieltä, mutta epäsiisteydelle ei ole tekosyitä. Kukapa menisi työhaastatteluunkaan likainen paita yllään?

4.2 Työnäytteet

Jokaisella kuvittajalla on oma kuvitustyyli. Joillakin tekijöillä tyylejä voi olla useitakin erilaisia. Lähtökohtaisesti omaa tyyliä kannattaa tutkia kuvitustöiden markkinakentän kohdesektorien valossa. Tämä tarkoittaa sitä, että kuvittajan täytyy tehdä päätös siitä, minkä kuvitusalan haaran toimeksiantoihin omat työt sopivat parhaiten. Tätä päätöstä seuraa pohdinta portfolioon mukaan otettavista työnäytteistä.

Portfolion tulisi olla yhtenäinen kokonaisuus. Escape From the Illustration Island -sivuston artikkelin 3 Mistakes Illustrators Make in Their Portfolios listauksen mukaan yksi kuvittajille tyypillisistä virheistä on yrittää miellyttää kaikkia yhdellä portfolioilla (Escape From the Illustration Island 2012a, hakupäivä 6.3.2012). Samaisen sivuston artikkelissa Fine-Tuning Your Portfolio Part 2 – Consistency neuvotaankin rajaamaan portfolion materiaalin tietyn tyylin, tekniikan tai väri maailman perusteella. Näin portfolion katsojalle jää selkeä kuva tekijän tyylistä ja taidoista. (Escape from Illustration Island 2012b, hakupäivä 6.3.2012.)

Jos useiden tyylien sekoitus yhdessä portfolioissa kuitenkin houkuttaa, kannattaa erityyyliset näytteet lajitella selvästi eri osioihin. Toinen suositeltava vaihtoehto on rakentaa eri kuvitustyyleille omat portfolionsa. Näin katsojan ei tarvitse tuhlata aikaansa käyden läpi irrelevanttia näytemateriaalia. (Escape from Illustration Island 2012c, hakupäivä 6.3.2012.)

Siitä, kuinka monta työtä portfolioissa saisi enintään olla, on monia eriäviä mielipiteitä. Useimmat lähteet kehottavat rajaamaan töiden määrään noin kahteenkymmeneen kappaleeseen. Kuvittaja Joe McLaren ilmaisee mielipiteensä töiden määrästä Computer Arts -sivuston artikkelissa 30 Tips for a Better Portfolio seuraavalla tavalla: ”Perinteiseen portfolioon lisäisin enintään 20-30 yksittäistä työtä. Jos töitä on enemmän kuin tämä määrä, on olemassa riski, että portfolioon yhtenäinen vaikutelma herpaantuu.” (Computer Arts 2009a, hakupäivä 6.3.2012.) Määrää tärkeämpää onkin laatu. Kuvittajan pitäisi olla ylpeä jokaisesta portfolioon valitsemastaan kuvasta.

Yhtenäisen tyylin lisäksi työnäytteet täytyy järjestää siten, että katselijan mielenkiinto säilyy alusta loppuun. Hyvin rakennetussa portfolioista erottuvat selkeästi ja loogisesti suunnitellut alku, keskiosa ja loppu. Portfolioon tulisi alkaa – ja loppua – ensiluokkaisella ja mieleenpainuvalla työllä. Keskelle jäävät työt esittelevät kuvittajan tyylin yksityiskohtia ja kuljettavat katselijan kohti loppuhuipennusta. (Keller 2010, 14.)

Oheismateriaalit

Varsinaisen portfolioon lisäksi voidaan valmistaa myös itsenäisesti toimivaa oheismateriaalia. Esimerkiksi itse kuvitetut postikortit ovat varsin edullinen vaihtoehto, sillä niiden tulostamiseen riittää laadukas kotitulostin. Kohdetoimialan avainhenkilöille lähetettynä tai vaikkapa portfolioon esittelytapaamisen jälkeen annettu oheismateriaali muistuttaa mahdollisia työnantajia kuvittajan olemassaolosta ja toimii mininäytteenä kuvittajan osaamisesta. (Taylor 2010, 123.)

5 OMAN KUVITUSPORTFOLION ANALYYSI

Päätin testata tutkielmassa keräämäni tietoa myös käytännössä analysoimalla henkilökohtaista kuvitusportfoliotani tekemieni huomioiden pohjalta. Valitsin oman portfolioni analyysin kohteeksi, koska halusin pohtia, olisinko tehnyt erilaisia valintoja, jos olisin perehtynyt tutkielman aiheeseen jo ennen produktion toteuttamista.

5.1 Synopsis

Tein ennen tutkielman aloittamista opinnäytetyön produktio-osuutena painetun kuvitusportfolion tulevaa kuvallisen viestinnän alan yritystäni varten. Portfolion nimi on ESdesign illustration portfolio. (Katso kuva 3.)

Kuva 3. ESdesign illustration portfolio

Päätavoitteeni produktiossa oli luoda sisällöltään yhtenäinen ja fyysisesti käyttäjäystävällinen portfolio, joka toisi mahdollisimman hyvin esille persoonallisuuteni kuvittajana. Tavoitteeni pohjalta päätin valmistaa täysin uutta kuvitusmateriaalia yhteneväisen teeman ympärille. Valmiista kuvista pyrin edelleen kokoa-

maan taitto-ohjelmalla helposti käsiteltävän portfolion, joka sai lopullisen muotonsa laadukkaalle paperille painettuna.

5.2 Markkinakentän kohdesektori

Kuvitusportfolioni kohdesektori on editorial eli lehtien kansien, artikkelien ja juttujen kuvitukset. Valitsin editorial-sektorin, koska se tarjoaa usein aloitteleville kuvittajille mahdollisuuden saada töitään julkaistuksi.

Olen erityisesti kiinnostunut muoti- ja naistenlehtien kuvittamisesta. Näissä lehdissä olevien kuvituskuvien tyyli muistuttaa mielestäni eniten myös omaa tyyliäni. Materiaalin teemaa ja sisältöä miettiessäni koitinkin ottaa huomioon erityisesti tämän editorial -sektorin alahaaran kiinnostuksen kohteet ja painotukset.

Muoti- ja naistenlehtibisnes sijoittuu pääasiallisesti Etelä-Suomeen. Tämä seikka piti pitää mielessä, kun suunnittelin ja arvioin etukäteen portfolioni ulkoisia ominaisuuksia ja vaatimuksia. Tulen todennäköisesti tekemään töitä Oulusta käsin, eivätkä fyysiset työtapaamiset ole taloudellisten syiden vuoksi aina mahdollisia. Portfolion täytyy näin ollen olla myös logistisesti mahdollisimman helppokäyttöinen.

5.3 Fyysiset ominaisuudet

Kuvitusportfolioni on painettu esitteen muotoon. Sen koko on 230 millimetriä x 230 millimetriä. Portfolion laajuus on 12 sivua kannet mukaan lukien. Työ on painettu Oulussa Erweko -painotalossa kauttaaltaan silkipintaiselle ja hyvin tassiselle Galerie Art Silk -paperille, jonka neliömassa on 200 g/m². Paperi on taidepainolaatua ja soveltuu puolimatan pintansa ansiosta hyvin myös tekstiä sisältäviin painotöihin. Portfolio on viimeistelty perinteisellä vihkostiftauksella, eli se on nidottu vihkon muotoon.

Työni ei ole fyysisiltä ominaisuuksiltaan aivan perinteinen portfolio vaan pikemminkin työnäyte-esitys. Syy, miksi päädyin painattamaan portfolioni esitteen

muodossa on tämänhetkinen maantieteellinen sijaintini. Muoti- ja naistenlehtien kustannustoiminta sijoittuu pääasiallisesti Etelä-Suomeen, joten fyysiset työta-
paamiset eivät ole aina mahdollisia. Koska minulla ei ole vielä sähköistä kuvitu-
sportfoliota, täytyy painettu portfolio postittaa mahdollisille työnantajille. Esite-
muoto on tässä suhteessa järkevämpi vaihtoehto kuin varsinainen työnäytekan-
sio, sillä kokonsa puolesta sen postittaminen on sekä helppoa että edullista.
Esitettä ei myöskään tarvitse postittaa takaisin minulle. Vastaanottaja voi pitää
sen oheismateriaalin tavoin itsellään muistutuksena yrityksestäni ja osaamises-
tani.

Esitemuotoinen kuvitusportfolio ei ole kuitenkaan pysyvä ratkaisu. Jossakin vai-
heessa tulee tarve päivittää tai vaihtaa portfolion kuvamateriaalia eikä se tässä
tapauksessa ole mahdollista. Käytännössä kertakäyttöisten esitteiden paino-
kustannukset ovat myös suuret verrattuna yksittäisten kuvien tulostamiseen
työnäytekansiota varten. Tämän vuoksi haluankin korostaa, että valmistamani
kuvitusportfolion on tarkoitus toimia vain väliaikaisena ratkaisuna siihen asti,
kunnes olen saanut rakennettua yritykselleni verkkosivut ja sähköisen portfo-
lion. Muussa tapauksessa olisin varmasti päätenyt perinteisen työnäytekansion
tekemiseen.

5.4 Sisältö

Olen harrastanut piirtämistä koko ikäni, mutta koin produktiota suunnitellessani,
ettei minulla ole tarpeeksi ajankohtaista ja yhtenäistä materiaalia kuvitusportfo-
lion valmistamista ajatellen. Saadakseni aikaan mahdollisimman eheän ja tuo-
reen kokonaisuuden, päätinkin valmistaa täysin uutta kuvitusmateriaalia ennalta
määritellyn teeman ympärille.

En ollut koskaan tehnyt kuin yksittäisiä kuvituksia, joten yhteisen teeman suun-
nittelu kokonaiselle kuvasarjalle oli aivan uutta minulle. Aloitin suunnittelupros-
essin miettimällä aihepiirejä, jotka kiinnostavat minua visuaalisesti. Sen jälkeen
lähdin jalostamaan mieleen tulleista asioista yhtenäistä teemaa, ja edelleen yk-
sittäisten kuvien aiheita.

Pääasialliset innoittajani produktiossa olivat muoti, naiset, eläimet ja synkkähenkisyys. Lisäksi halusin tuoda esiin kuvitustyyllilleni ominaisia piirteitä, joita ovat muun muassa värikylläisyys, tekstuurien käyttö sekä grungemainen rosoisuus ja harkittu huolittelemattomuus.

Kuva 4. Esimerkki portfolioissa käytetystä kuvitustekniikasta

Kaikki kuvat ovat toteutettu samanlaisella tekniikalla. Piirsin kuvien varsinaiset kohteet käsin paperille lyijykynällä. Sen jälkeen vahvistin ääriiviivat mustalla tus-silla ja skannasin valmiit kuvat koulun laadukkaalla skannerilla sähköiseen muotoon. Kun olin saanut siirrettyä kuvat tietokoneelle, poistin niistä valkoisen värin,

jonka jälkeen jäljelle jäivät mustat ääriviivat. Tämän vaiheen jälkeen lisäsin kuviin kuvankäsittelyohjelmaa ja piirtopöytää hyväksi käyttäen värejä ja erilaisia tekstuureja, kunnes olin tyytyväinen kuhunkin kokonaisuuteen. (Katso kuva 4.)

Kuvitusportfoliossani on yhteensä kymmenen yksittäistä kuvaa. Kuvista yhdeksän kappaletta on yhden sivun kokoisia. Ulkokansien kuvitus on kahden sivun laajuinen, sillä halusin kansiin jatkuvuutta ja näyttävyyttä, joka herättäisi katsojan mielenkiinnon. Kuvasivujen lisäksi etukannen sisäpuolelta löytyy niin sanottu tietosivu, josta löytyvät tekijätiedot ja sisällysluettelo (katso kuva 5).

Sekä kannesta että tietosivulta löytyy tulevan toiminimen nimi ESdesign. Tietosivulla on lisäksi vielä selkeästi esillä nimeni ja sähköpostiosoitteeni. Syy, miksi en laittanut muita kontaktitietoja tietosivulle, on se, että sähköpostiosoite on tällä hetkellä ainoa pysyvä yhteystieto, joka minulla on tulevaan yritykseeni liittyen tiedossa.

Halusin myös nimetä tekemäni kuvat (katso kuva 5), joten päätin myös laittaa tietosivulle sisällysluettelon. Koin tämän järkevämmäksi vaihtoehdoksi verrattuna siihen, että olisin lisännyt nimet kuvien yhteyteen. Sivulla ei ole tyhjää tilaa. Kuvat täyttävät koko alan, joten irtonainen nimielementti kuva-alueella olisi todennäköisesti näyttänyt sekavalta.

Vaikka valmistamani kuvasarja noudattaa yhtenäistä linjaa, on jokainen kuva silti yksilöllinen. Tämän vuoksi mietin pitkään, missä järjestyksessä kuvat kannattaisi portfoliossa esitellä. Koska kaikki kuvat kuuluivat samaan, suhteellisen lyhyellä aikavälillä toteutettuun produktion, oli niitä vaikea laittaa paremmuusjärjestykseen. Lopullinen yhdistelmä löytyikin useiden kokeilujen kautta. Koitin asettaa itseni portfolion katselijan asemaan ja mietin, mitkä kuvat voisivat herättää eniten ajatuksia niiden takana olevan tarinan suhteen. Valitsin pitkällisen pohdinnan jälkeen kaksi tällaista kuvaa. Toisen sijoitin portfolion aloituskuvaksi, ja toisen loppuun. Jäljelle jääneet kuvat järjestin sillä perusteella, miten ne sopivat yhteen aukeamittain esimerkiksi värimaailmansa puolesta.

Kuva 5. Portfolion tietosivu

5.5 Pohdinta

Kaiken kaikkiaan koen, että onnistuin tekemään hyvän kuvitusportfolion, vaikka en ollutkaan tutustunut portfolio-oppaisiin ennen produktioni aloittamista. Lopujen lopuksi ratkaisuni olivat monilta osin tehty hyvin samankaltaisella logiikalla kuin tutkimassani aineistossa neuvottiin tekemään.

Tutkimusaineistossa kehoitetaan perehtymään markkinakentän kohdesektoreihin ennen portfolion kokoamista. Tiesin jo ennen sektorien kartoitusta, että edi-

torial on hyvä valinta kuvittajaksi toivovalle tekijälle, jolla ei ole vielä julkaistuja töitä.

Fyysisiltä ominaisuuksiltaan oma portfolioni ei noudata perinteisen kuvitusportfolion ohjeistusta. Mielestäni minulla on kuitenkin hyvät perusteet tekemilleni valinnoille. Sisällöllisten seikkojen suhteen yllätyin positiivisesti. Analysoidessani ajatteluprosessiani ja sitä, miten portfolio kehittyi lopulliseen muotoonsa, sain ilokseni huomata, että olin päätenyt kuta kuinkin sellaisiin ratkaisuihin, joita lähdeaineistossakin pidettiin hyvinä.

6 LOPUKSI

Tutkielmani tavoitteena oli perehtyä painetun kuvitusportfolion valmistusprosessiin ja pohtia, minkälaiset ratkaisut johtavat onnistuneeseen lopputulokseen. Tarkoitukseni oli löytää keräämästäni aineistosta käytännön ohjeita portfolion kokoamiseen ja toisaalta miettiä myös, minkälainen logiikka tai ajattelumalli johdattelee ohjeiden mukaisiin ratkaisuihin.

Portfolio on kuvittajan tärkein markkinointityökalu. Sen päätehtävä on taata tekijälleen töitä. Tutkiessani aineistoa kävikin hyvin pian selväksi, että portfolion kohderyhmän vaatimukset ja tarpeet määräävät pitkälti ajatteluprosessia ja valintoja, joiden myötä portfolio saa lopullisen muotonsa. Ei riitä, että kuvittajan työt ovat vakuuttavia – ne pitää osata myös esitellä tavalla, joka tekee vaikutuksen katselijaan.

Kuvitustöiden markkinakenttä on laaja. Alan pääsektoreihin tutustumisen tarkoituksena oli selvittää kunkin osa-alueen mahdollinen vaatimustaso ja erityispiirteet. Kartoituksella pyrin saamaan ohjeistusta siihen, miten jo portfolion suunnitteluvaiheessa voi miettiä, kuinka työnäytteet tulisi optimoida vastaamaan jonkin tietyn kuvitusalan toiveita.

Itselle sopivimman kohdesektorin ja sen mahdollisen alahaaran valinta on siis ensimmäinen vaihe kuvitusportfolion teossa. Halusin kuitenkin myös pohtia portfolion rakentamiseen liittyviä huomioita, joita ei ole sidottu varsinaisesti mihinkään tiettyyn kuvitusalan haaraan. Nämä huomiot käsittelevät portfolion fyysisiä ja sisällöllisiä ominaisuuksia.

Portfolion fyysisiä ominaisuuksia tarkastellessa tärkeimmäksi tekijäksi nousi käyttäjäystävällisyys. Siisti ulkomuoto, työnäytteiden helppo selattavuus, kompakti koko sekä laadukkaat materiaalit ovat avainasemassa tämän tavoitteen

saavuttamiseksi. Kaiken kaikkiaan huoliteltu kokonaisuus takaa ammattitaitoisen vaikutelman.

Huomiot sisällöllisistä ominaisuuksista käsittelevät työnäytteiden valintaa ja järjestystä portfolioissa. Laatu on määrää tärkeämpää, eli vain parhaiden töiden pitäisi päätyä kansioon. Lisäksi näytteiden järjestystä tulisi miettiä tarkkaan, että katselijan mielenkiinto säilyy portfolion alusta loppuun. Työnäytteiden tyyliä kannattaa myös miettiä. Tietyn tyylin, tekniikan tai värimaailman perusteella koottu portfolio antaa selkeän ja johdonmukaisen kuvan tekijänsä taidoista.

Lopuksi halusin vielä arvioida tutkimaani tekemällä analyysin omasta kuvitusportfolioistani. Pyrin olemaan mahdollisimman objektiivinen verratessani tutkielmassa läpi käytyjä asioita oman portfolioni ominaisuuksiin. Toisaalta halusin kuitenkin pohtia ja löytää perusteita ratkaisuille, jotka erosivat tutkielman huomioista.

Tulin siihen tulokseen, että vaikka kaikilta osin portfolioni ei vastaakaan toivotuja normeja, on se silti mitä todennäköisimmin tämänhetkiseen tilanteeseeni sopiva kokonaisuus. Valmistuttuani portfolio toimii alustavana kuvitustöiden markkinointityökaluna yritykselleni, joten sen toimivuus tullaan testaamaan vielä käytännössäkin. Tulevaisuudessa aion kuitenkin panostaa ensisijaisesti sähköiseen portfolioon.

Vaikka suunnitelmissani onkin valmistaa yritykseni markkinointimateriaali pääasiassa sähköiseen muotoon, tutkielman myötä kiinnostuin myös hiukan painetun portfolion kokoamisesta. Uskonkin, että työkokemuksen myötä ryhdyn kokoamaan myös painetussa muodossa olevaa työnäyttekansiota sähköisen rinnalle. Vaikkei sille olisikaan paljon käyttöä työelämässä, toimisi se kuitenkin laadukkaana fyysisenä arkistona sisältäen töideni parhaat palat.

LÄHTEET

Articlesbase 2011. Maryland Web Design or Web Design MD Trends for 2012. Hakupäivä 22.3.2012.

<http://www.articlesbase.com/web-design-articles/maryland-web-design-or-web-design-md-trends-for-2012-5501280.html>.

Castles, H. 2007. How To Build an Illustration Portfolio. Hakupäivä 6.3.2012.

<http://blog.illustrationcastle.com/2007/06/13/how-to-build-an-illustration-portfolio/>.

Computer Arts 2006. What Makes the Perfect Portfolio? Hakupäivä 6.3.2012.

<http://www.computerarts.co.uk/features/what-makes-perfect-portfolio>.

Computer Arts 2009a. 30 Tips for a Better Portfolio. Hakupäivä 6.3.2012.

<http://www.computerarts.co.uk/features/30-tips-better-portfolio>.

Computer Arts 2009b. 31 Tips for a Better Portfolio. Hakupäivä 6.3.2012.

<http://www.computerarts.co.uk/features/31-tips-better-portfolio>.

Escape from Illustration Island 2012a. 3 Mistakes Illustrators Make in Their Portfolios. Hakupäivä 6.3.2012.

<http://escapefromillustrationisland.com/2010/09/13/3-mistakes-illustrators-make-in-their-portfolios/>.

Escape from Illustration Island 2012b. Fine-Tuning Your Portfolio Part 2 – Consistency. Hakupäivä 6.3.2012.

<http://escapefromillustrationisland.com/2010/04/30/fine-tuning-your-portfolio-part-2-consistency/>.

Escape from Illustration Island 2012c. Fine-Tuning Your Portfolio Part 3 – Segmenting. Hakupäivä 6.3.2012.

<http://escapefromillustrationisland.com/2010/05/03/fine-tuning-your-portfolio-part-3-segmenting/>.

Keller, M. 2010. Portfolios. An Essential Primer for Today's Competitive Market. Massachusetts: Rockport Publishers, Inc.

Lifetips 2012. Illustrators Tips. Hakupäivä 22.3.2012.

<http://freelancedesign.lifetips.com/cat/61547/illustrators/index.html>.

McNeil, P. 2011. The Use of Illustration in Web Design. Hakupäivä 22.3.2012.

<http://www.webdesignerdepot.com/2011/11/the-use-of-illustration-in-web-design/>.

Niikko, A. 2000. Portfolio oppimisen avartajana. Helsinki: Tammi.

Peda.net. 2012. Portfolion määrittelyä. Hakupäivä 6.3.2012

<http://peda.net/veraja/jyu/ac/all/portfolio/pofoopas/maaritelma>.

Snell, S. 2008. Vivid Imagery in Modern Web Design. Hakupäivä 22.3.2012.

<http://www.smashingmagazine.com/2008/07/29/vivid-imagery-in-modern-web-design/>.

Taylor, F. 2010. How to Create a Portfolio & Get Hired. London: Laurence King Publishing Ltd.

www.Graafinen.com. 2012. Kuvitus. Hakupäivä 6.3.2012

<http://www.graafinen.com/kuvitus/kuvitus/>.

Z-Design 2012. Pakkaussuunnittelua designtoimistosta. Hakupäivä 22.3.2012

<http://www.zdesign.fi/index.php?k=15326>.